
Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2011:3

Stiftens kompetens

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas en motion som föreslår ett uppdrag till kyrkostyrelsen att se över ansvarsfrågan för teckenspråkigt arbete. Utskottet föreslår att motionen avslås utifrån att det finns ett tydligt ansvarstagande i stiftet eller församlingar när det gäller teckenspråkigt arbete. Församlingar som har teckenspråkig personal som arbetar utanför den egna församlingen torde kunna komma i åtnjutande av bidrag från stiftet.

Vidare föreslås avslag på en motion där det föreslås en ändring i kyrkoordningen där stiftets ansvar för framtagande av en målskrivning för mission i stiftet tydligt framgår.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:5.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:60.

Motionernas förslag

Motion 2011:5 av Christina Meltin Westerlund, Ansvaret för Svenska kyrkans teckenspråkiga arbete

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över ansvarsfrågan när det gäller det teckenspråkiga arbetet i Svenska kyrkan.

Motion 2011:60 av Leif Nordlander, Målskrivning för mission

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå en sådan ändring i kyrkoordningen att stiftets ansvar för framtagande av en målskrivning för mission i stiftet tydligt framgår.

Bakgrund

Teckenspråkigt arbete

I 6 kap. 1 § i kyrkoordningen anges att stiftet är det regionala pastorala området. Dess grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet. I samma paragraf uttalas också att stiftet har förvaltande uppgifter. Att detta är stiftets grundläggande uppgift framgår även av 5 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan.

När det gäller främjande och tillsyn uttalas i 6 kap. 4 § i kyrkoordningen att främjande och tillsyn handlar om församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Detta sker genom att stiftet erbjuder utbildning och fortbildning samt genom andra insatser. Den sistnämnda

meningen ska ses som en exemplifiering. Det finns inget hinder att stiftsanställd personal fullgör uppgifter i eller för en församlings räkning. Däremot fastslogs det i förarbetena till kyrkoordningen att stiftet, till skillnad från tiden före kyrkoordningen, inte kunde utvidga sin verksamhet till sådant som är hänförligt till församlingens grundläggande verksamhet. I exemplifieringen av vilka insatser stiftet kan bidra med har i förarbetena nämnts de kyrkliga strukturerna, kyrklig själavård, främjandet av församlingsarbetet bland teckenspråkiga samt på finska, samiska och andlig vård vid institutioner av olika slag.

Svenska kyrkan har ett teckenspråkigt arbete som vänder sig till dem som är teckenspråkiga, döva eller finns i en teckenspråkig omgivning. Inom verksamheten firas gudstjänster på teckenspråk. Andakter och olika former av gemenskapsträffar ordnas. Svenska kyrkan erbjuder också dop, vigslar och begravningar på teckenspråk.

I Svenska kyrkan finns idag en döv präst och två döva diakoner. Tillsammans med ett trettiotal teckenspråkiga medarbetare, präster, diakoner, pedagoger och projektanställda, arbetar de med kyrkans teckenspråkiga verksamhet. Utbudet skiljer sig åt beroende på var i landet det gäller.

De flesta som arbetar i teckenspråkig verksamhet i Svenska kyrkan är anställda av stiftet. I Härnösands stift finns ett teckenspråkscentrum vilket är ett samarbete mellan stiftet och församlingen och som är lokaliserat till Ängekyrkan i Härnösand. Teckenspråkscentret arbetar med verksamhet i Härnösand. Det handlar om gudstjänster och kyrkliga handlingar, studiegrupper, meditation, själavård, konfirmandarbete och öppen verksamhet. Centret har också ansvar för teckenspråkig verksamhet i hela Härnösands stift.

Stiftens styrdokument

I stiftet finns styrdokument såsom budget, verksamhetsplaner och måldokument. Dessa dokument relaterar direkt eller indirekt till stiftets främjandeuppgifter och tillsyn. Därmed kan de vara vägledande till hur församlingarna formulerar sina församlingsinstruktioner vilka tjänar som grunddokument för allt församlingsarbete som ryms under de fyra huvuduppgifterna ”att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission”. Vidare uttalas i 8 kap. 1 § i kyrkoordningen att biskopen bland annat ska svara för ledning och tillsyn. Biskopens roll som stiftets ledare framhålls genom att biskopen ska vara ordförande i stiftsstyrelsen och domkapitlet. Biskopen utövar sin tillsynsfunktion på två, delvis helt olika, sätt. Biskopen är ordförande i domkapitlet som har sin tyngdpunkt i en formell och ”dömande” tillsynsfunktion. Biskopens självständiga tillsynsfunktion är inte av samma formella slag. Biskopen utövar sin egen tillsyn genom råd och förmaningar i samtal, brev eller på annat lämpligt sätt. Ett viktigt sätt på vilket biskopen kan fullgöra sin tillsynsuppgift är att hon eller han visiterar församlingarna. Enligt biskopsbrevet *Biskop, präst och diakon i Svenska kyrkan 1990* bör visitationerna i stor utsträckning tjäna som tillfällen för erfarenhetsutbyte och inspiration. Visitationerna kan alltså vara ett led i stiftets främjandearbete.

Teckenspråkigt arbete

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2011:5.

Utskottet konstaterar att flertalet präster och diakoner som arbetar med teckenspråkigt arbete är anställda av stiftet även om huvudregeln när det gäller präster och diakoner med specialtjänst ska vara att de är kopplade till en församling. När teckenspråkig personal är anställd i en församling för arbete i andra församlingar över hela stiftet är det möjligt, i likhet med vad som framgår av motionen, att stiftet stödjer denna församling med ekonomiska bidrag. Utskottet delar inte motionärens uppfattning att det finns skäl att se över ansvarsfrågan när det gäller teckenspråksarbetet i Svenska kyrkan. Det är utskottets uppfattning att merparten av det teckenspråkiga arbetet redan idag finansieras av stiftet. Motion 2011:5 bör därför avslås.

Målskrivning för mission

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2011:60.

Utskottet konstaterar att mission tillhör den grundläggande uppgiften i församlingen. Stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingens liv. Genom både främjande och tillsyn följer stiftet nogsamt frågor som är relaterade till mission vilket blir synligt genom processer kring församlingsinstruktionen, visitationer, fortbildning m.m.

Utskottet menar att det inte är lämpligt att genom detaljbestämmelser i kyrkoordningen formulera hur stiftet ska arbeta inom ramen för sin främjande- och tillsynsuppgift. Mot denna bakgrund bör motion 2011:60 avslås.

Uppsala den 29 september 2011

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Per Westberg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Marta Axner, Anton Härder, Anna Brandoné, Fredrik Upmark, Anders Björkman, Ingela Arheden, Ann-Britt Åsebol, Conny Tyrberg, Daniel Tisell, Per Lindberg, Sofia Särdaqvist, Irene Oskarsson, Susann Torgerson och Carin Åblad Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Aina Andersson, Micael Åsman, Sten-Arne Burman, Rolf U Persson, Birgit Kullingsjö, Camilla Widepalm Heurén, Per Ingvarsson, Marika Markovits, Peder Fohlin, Christer Kax Sundberg och Celina Falk.

Biskoparna Erik Aurelius och Eva Brunne har deltagit i utskottets överläggningar.